

Elena Ferrante

Za okrajmi

O pôžitku z čítania
a písania

INAQUE

Preklad
Ivana Dobrakovová

Elena Ferrante

Za okrajmi

O pôžitku z čítania a písania

Elena Ferrante

I MARGINI E IL DETTATO

COPYRIGHT © 2021 by Edizioni E/O

TRANSLATION © Ivana Dobráková 2023

COPYEDITING Martina Kubealaková, Ivan Adamec

COVER © Barbora Šajgalíková

COVER ILLUSTRATION © Ema Baková

SLOVAK EDITION © Inaque 2023

ISBN 978-80-8207-211-5

ISBN e-book 978-80-8207-212-2

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať so zámerom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Elena Ferrante

Za okrajmi

O pôžitku z čítania a písania

INAQUE

OBSAH

ZA OKRAJMI O PÔŽITKU Z PÍSANIA A ČÍTANIA

<i>Poznámka vydavateľky</i>	9
<i>Trápenie a písanie</i>	11
<i>Akvamarín</i>	37
<i>Dejiny, ja</i>	63
<i>Danteho rebro</i>	89

POZNÁMKA VYDAVATEĽKY

Pri zrode tejto knihy stál email podpísaný profesorom Costantinom Marmom, riaditeľom Medzinárodného centra humanitných štúdií Umberta Eca. Citujem z neho:

„Jeseň roku 2020 vidím ako ideálne obdobie na tri verejné prednášky Eleny Ferrante, ktoré by mohla predniesť na Bolonskej univerzite v troch po sebe nasledujúcich dňoch, na témy ako jej činnosť spisovateľky, poetika, naratívna technika či čokoľvek, čo si zvolí a čo by mohlo zaujímať široké, nielen odborné, publikum.

Eco Lectures sú súčasťou tradície Lectiones magistrales, cyklu prednášok významných osobností z našej aj inonárodnej kultúry, ktoré Umberto Eco, v tom čase riaditeľ centra humanitných štúdií, ponúkol univerzite a mestu Bologna v prvých rokoch tohto storočia. Prvá séria bola zverená Eliemu Wieselovi (v januári 2000), posledná Orhanovi Pamukovi (na jar roku 2014).“

Potom prišla pandémia a lockdowny, ktoré znemožnili verejné vystúpenia. Ale Elena, ktorá pozvanie prijala, medzičasom prednášky napísala. A tak v novembri roku 2021 herečka Manuela Mandracchia v úlohe Eleny Ferrante zinscenovala tri texty v Divadle Arena del Sole v Bologni v spolupráci s Divadlom Emilia-Romagna (ERT).

Autorkino skúmanie čítania a písania pokračuje esejou *Danteho rebro*, napísanou na podnet Asociácie talianistov (ADI), profesora Alberta Casadeiho a predsedu ADI Gina Ruozziho. Tento príspevok uzavrel kongres *Dante a iní klasici* (29. apríl 2021) a prečítala ho literárna vedkyňa a kritička Tiziana de Rogatis.

Sandra Ozzola

TRÁPENIE A PÍSANIE

Dámy a páni,

dnes večer vám porozprávam o túžbe písať a o dvoch druhoch písania, ktoré poznám asi najlepšie, o písaní skrotenom a impulzívnom. S vaším dovolením však začnem niekoľkými riadkami o dievčatku, ktoré mi je veľmi drahé, a budem sa venovať jeho prvým pokusom s abecedou.

Nedávno mi Cecilia – takto ju pre vás nazvem – chcela ukázať, ako dobre vie napísať svoje meno. Dala som jej pero a kancelársky papier a ona mi prikázala: Pozeraj sa! Napísala „Cecilia“ s bolestným sústredením – písmeno po písmene, tlačnými –, s privretými očami, akoby jej hrozilo nejaké nebezpečenstvo. Tešilo ma to, ale cítila som aj miernu úzkosť. Chvíľami som si hovorila: teraz

jej pomôžem, povediem jej ruku, túžila som, aby sa nepomýlila. Ale ona to zvládla celé sama. Ani trochu sa netrápila tým, že by začala písať zvrchu stránky. Raz trafila vyššie, inokedy nižšie a každej spoluhláske, každej samohláske priradila náhodné rozmery, jedna veľká, iná malá, ďalšia stredná, a medzi jednotlivými znakmi nechala značné medzery. Napokon sa ku mne obrátila a takmer vykrikla: Vidiš to? Bezpodmienečne sa dožadovala pochvaly.

Samozrejme, vychválila som ju, ale trochu nesoja. Prečo ten strach, že sa pomýli? Prečo môj popud viesť jej ruku? V týchto dňoch som nad tým rozmýšľala. Pred mnohými desaťročiami som určite aj ja písala rovnako neúhľadne, na náhodné papiere, s rovnakým sústredením, s rovnakými obavami, s rovnakou potrebou byť pochválená. Ale pri všetkej úprimnosti sa priznávam, že si na to vôbec nespomínam. Moje prvé spomienky na písanie sa spájajú so zošitmi zo základnej školy. Mali – neviem, či ich ešte stále majú – čierne horizontálne čiary, narysované v rôznej výške riadkov. Takéto: